

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

**«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ
І ВИРОБНИЦТВУ»**

**Екологізація виробництва та охорона природи як основа
збалансованого розвитку**

18 березня 2026 року

Білі Церква
2026

УДК 001.895:338.43:378-053.6:502/504:502.131.1(063)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с-г наук.

Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук.

Олешко В.П., канд. с.-г. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Мостипан О.В., д-р філософії.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу

Екологізація виробництва та охорона природи як основа збалансованого розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 18 березня 2026 р. – Білоцерківський НАУ. – 80 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

6. Krawcova O.V., Sheluk Yu.S., Koshmerynska D.I., Zhitova O.P. Otsinka yakosti vody stavkiv Tsentralnoho Polissia za strukturalno-funktsionalnymy pokaznykamy fitoplanktonu // *Ukrainian Journal of Natural Sciences*. 2023. № 1: 5–18. <https://doi.org/10.32782/naturaljournal.1.2023.5-18>.

7. Lutsenko D. Ekologichni kharakterystyky, biomassa, chyselnist i dominuiuchi kompleksi fitoplanktonu ryzno-typanykh vodoiem ta vodotokiv Poinyzzia Dunayu // *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii biologichna*. 2024. № 91. <https://doi.org/10.30970/vlubs.2024.91.07>.

УДК 639.3:502

ГЕМБІК В.О., ПРОКОПЕНКО Є.А., здобувачі вищої освіти
Науковий керівник – **ОЛЕСЬКО В.П.,** канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОЦІНКА ЗАПАСІВ РИБНИХ РЕСУРСІВ ПРИРОДНИХ ВОДОЙМ ТА ШЛЯХИ ЇХ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Оцінено чисельність і структуру популяцій риб та запропоновано заходи раціонального використання, включно з оптимізацією вилову, штучним відтворенням, меліорацією та екосистемним управлінням. Запропоновані підходи сприяють збереженню біорізноманіття, підвищенню продуктивності водойм та стабільному функціонуванню рибного господарства.

Ключові слова: рибні ресурси, природні водойми, іхтіофауна, моніторинг, раціональне використання, штучне відтворення.

Стан рибних ресурсів природних водойм є важливим індикатором екологічного благополуччя регіону та має стратегічне значення для забезпечення продовольчої безпеки населення [7]. В умовах зростання антропогенного навантаження, погіршення якості водного середовища та впливу кліматичних змін особливої актуальності набувають питання моніторингу стану іхтіофауни та розроблення ефективних підходів до сталого використання водних біоресурсів.

У сучасних умовах спостерігаються суттєві трансформації структури іхтіоценозів природних водойм, що проявляється у зниженні чисельності цінних аборигенних видів риб, зміні вікової структури популяцій, а також поширенні малоцінних та інвазивних видів. До основних дестабілізуючих чинників належать деградація нерестових біотопів, забруднення водних об'єктів, порушення гідрологічного режиму та нерегульоване рибальство. За таких умов особливого значення набуває науково обґрунтована оцінка запасів рибних ресурсів, що ґрунтується на застосуванні сучасних методів моніторингу та аналізу стану популяцій [1, 2].

Метою роботи є оцінка сучасного стану та запасів рибних ресурсів природних водойм, а також обґрунтування шляхів їх раціонального використання та відтворення з метою забезпечення сталого функціонування водних екосистем і рибного господарства.

Матеріалом дослідження слугували наукові публікації, статистичні дані та результати досліджень, присвячених оцінці стану рибних ресурсів природних водойм. У роботі використано методи аналізу, узагальнення та систематизації наукової інформації, а також порівняльний аналіз літературних джерел.

Аналіз результатів наукових досліджень свідчить про поступову трансформацію структури іхтіоценозів у природних водоймах. У багатьох водних екосистемах відзначається тенденція до «омолодження» популяцій промислових видів риб, що проявляється у зростанні частки молодших вікових груп у виловах. Одночасно спостерігається скорочення чисельності цінних аборигенних видів та їх часткове заміщення малоцінними або інвазивними видами, більш пристосованими до змінених умов середовища.

До основних дестабілізуючих чинників належать деградація природних нерестових біотопів, погіршення якості водного середовища внаслідок антропогенного забруднення,

порушення гідрологічного режиму водойм, а також недостатньо регульований промисел [8]. Сукупний вплив цих факторів призводить до зниження продуктивності рибних популяцій та погіршення загального стану рибних ресурсів природних водойм [6].

Для об'єктивної оцінки стану рибних ресурсів природних водойм доцільно застосовувати комплексний підхід, що передбачає використання поєднання польових, інструментальних і аналітичних методів дослідження [4,5]. До основних із них належать:

- *Контрольні вилови* – проведення облікових ловів з метою визначення видового складу іхтіофауни, а також аналізу вікової, розмірно-вагової та статеві структури популяцій риб.

- *Гідроакустичні дослідження* – застосування методів дистанційного зондування водного середовища для оцінки просторового розподілу та щільності скупчень риб, що є особливо ефективним у великих акваторіях.

- *Математичне моделювання* – використання аналітичних моделей, зокрема моделей віртуально-популяційного аналізу (VPA), для оцінки динаміки чисельності популяцій на основі даних про обсяги вилову, природну смертність і відтворювальний потенціал видів[3].

Комплексне застосування зазначених методів дає змогу отримати більш об'єктивну інформацію про стан рибних ресурсів і є важливою передумовою науково обґрунтованого управління їх використанням.

Для забезпечення сталого відтворення та раціонального використання водних біоресурсів доцільним є впровадження комплексу науково обґрунтованих організаційних, біотехнічних і природоохоронних заходів, спрямованих на підтримання продуктивності та екологічної рівноваги водних екосистем. До основних із них належать:

Оптимізація режимів рибальства – встановлення науково обґрунтованих обсягів допустимого вилову (ОДВ) з урахуванням біологічних особливостей видів, стану їх популяцій, вікової структури та репродуктивного потенціалу. Важливим також є дотримання сезонних обмежень, мінімальних промислових розмірів риби та регулювання знарядь лову.

Штучне відтворення рибних ресурсів – проведення систематичного зариблення водойм молоддю цінних видів риб, зокрема аборигенних представників родини коропових та окунеподібних, з метою компенсації втрат природного відтворення та підтримання оптимальної структури іхтіофауни.

Меліорація водних об'єктів – здійснення комплексу заходів, спрямованих на поліпшення умов існування та відтворення риб, зокрема розчищення замулених ділянок русел, відновлення заплавної нерестовищ, створення або встановлення штучних нерестових субстратів, а також регулювання водного режиму.

Екосистемний підхід до управління – перехід від регулювання вилову окремих видів до управління функціонуванням водних екосистем у цілому. Це передбачає комплексний контроль якості води, збереження природних біотопів, підтримання кормової бази гідробіонтів (зообентосу, зоопланктону), а також обмеження антропогенного навантаження на водні об'єкти.

Отже, раціональне використання рибних ресурсів природних водойм можливе за умови систематичного наукового моніторингу їх стану, впровадження науково обґрунтованих підходів до управління промислом та дотримання екологічних вимог щодо використання водних біоресурсів. Важливим чинником стабілізації іхтіоценозів є поєднання сучасних методів оцінки запасів риб із комплексом заходів, спрямованих на відновлення та поліпшення умов їх природного відтворення.

Застосування заходів біотехнічної меліорації, штучного відтворення цінних видів риб і оптимізації режимів рибальства сприятиме збереженню біорізноманіття іхтіофауни, підвищенню біопродуктивності водойм та забезпеченню стабільного функціонування рибного господарства у довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Burgaz M. I., Matviienko T. I., Soborova O. M., Bezyk K. I., Kudelina O. Y. The current state of fishing and extracting the living aquatic resources in the Black Sea region of Ukraine. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences*. 2019. Vol. 2, №. 3. P. 23–27. DOI:<https://doi.org/10.32718/ujvas2-3.06>.
2. Cadrin S. X., Goethel D. R. Divergent and convergent histories of fishery stock assessment methods in the ICES community and beyond. *ICES Journal of Marine Science*. 2026. Vol. 83, №. 1. DOI:<https://doi.org/10.1093/icesjms/fsaf240>.
3. Chand A. Bias in fishery stock assessment models. *Nature Food*. 2024. Vol. 5. DOI:<https://doi.org/10.1038/s43016-024-01052-4>.
4. He M., Zhang Y., Niu X., Luan Z. Analysis of fishery policies using the policy modeling consistency index model. *Sustainability*. 2025. Vol. 17, №. 3. DOI:<https://doi.org/10.3390/su17031310>.
5. Kell L. T., Sharma R. An evaluation of the robustness of length-based stock assessment approaches for sustainable fisheries management in data- and capacity-limited situations. *Sustainability*. 2025. Vol. 17, No. 11. DOI:<https://doi.org/10.3390/su17114791>.
6. Kononov O. Ukraine's national policy on aquaculture: reality or myth? *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*. 2020. №. 6. P. 73–106. DOI:<https://doi.org/10.18523/kmlpj220739.2020-6.73-106>.
7. Rumolo P. Marine fisheries management. *Journal of Marine Science and Engineering*. 2023. Vol. 11, №. 7. DOI:<https://doi.org/10.3390/jmse11071377>.
8. Shen H., Song L. Implementing ecosystem approach to fisheries management in the Western and Central Pacific Fisheries Commission: challenges and prospects. *Fishes*. 2023. Vol. 8, No. 4. DOI:<https://doi.org/10.3390/fishes8040198>.

УДК 599.502.172

ГОРБАЧЕНКО В.О., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **СЛЮСАРЕНКО А.О.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОХОРОННИЙ СТАТУС ДЕЛЬФІНІВ У ЧОРНОМУ МОРІ ТА ФАКТОРИ ЗАГРОЗИ ЇХ ІСНУВАННЮ

Проаналізовано сучасний стан популяцій дельфінів Чорного моря та основні антропогенні чинники, що впливають на їх існування. Наголошено на необхідності посилення природоохоронних заходів і екологічного моніторингу для збереження китоподібних.

Ключові слова: дельфіни Чорного моря, морські ссавці, біорізноманіття морських екосистем, антропогенний вплив, воєнні дії в морському середовищі, охорона китоподібних.

Дельфіни належать до найбільш високоорганізованих морських ссавців і відіграють важливу роль у функціонуванні морських екосистем. Вони беруть участь у підтриманні екологічної рівноваги, регулюючи чисельність риб та інших морських організмів. У акваторії Чорного моря дельфіни є важливим компонентом біорізноманіття та виконують функцію біоіндикаторів стану морського середовища, оскільки зміни їх чисельності та поведінки відображають загальний екологічний стан екосистеми [3, 4].

Упродовж останніх десятиліть у Чорному морі спостерігається суттєве скорочення чисельності популяцій дельфінів. Така тенденція зумовлена комплексним впливом антропогенних факторів, серед яких значне місце посідають забруднення морського середовища, інтенсивне рибальство, підвищений рівень шумового навантаження та деградація природних місць існування [2, 4]. Додаткову загрозу становлять воєнні дії в регіоні Чорного моря, які супроводжуються використанням військових кораблів, підводних систем виявлення, вибухових пристроїв і мінуванням акваторій. У зв'язку з цим проблема збереження дельфінів набуває особливої актуальності та потребує посилення природоохоронних заходів на міжнародному й національному рівнях [5].

Метою дослідження є аналіз охоронного статусу дельфінів Чорного моря та визначення основних чинників, що негативно впливають на їх популяції.

У Чорному морі мешкають три види китоподібних, що належать до родини

ЗМІСТ

Багатько В.С., Шваб В.С. Технологія вирощування та ринковий потенціал <i>Cherax quadricarinatus</i> в Україні.....	3
Боровко М.В., Хом'як О.А. Аналіз ефективності рибоохоронних заходів Вінницького рибоохоронного патруля.....	5
Гембік А.О., Слюсаренко С.В., Олешко В.П. Методи підвищення продуктивності природних водойм за рахунок підтримки оптимального складу водної флори та фауни.....	6
Гембік В.О., Прокопенко Є.А., Олешко В.П. Оцінка запасів рибних ресурсів природних водойм та шляхи їх раціонального використання.....	8
Горбаченко В.О., Слюсаренко А.О. Охоронний статус дельфінів у Чорному морі та фактори загрози їх існуванню.....	10
Дідик Є.В., Гриневич Н.Є. Концептуальні підходи до класифікації «систем рибицтва».....	12
Домбровський К.О., Тертична О.В. Використання екологічно безпечних технологій при біологічному очищенні стічних вод від нафтопродуктів.....	14
Захарова М.О., Поліщук К.В., Олешко В.П. Екологічні наслідки інтродукції чужорідних видів риб у водоймах України.....	17
Корчевий Я.С., Нечухрана Н.Ю., Олешко В.П. Марикультура та її роль у зниженні вуглецевого навантаження на довкілля.....	18
Мазур Д.М., Очеретяний С.О., Присяжнюк Н.М. Біологічні та технологічні особливості вирощування молоді дискусів (<i>Symphysodon spp.</i>).....	21
Мех А.О., Веред П.І. Вплив відновлювальних джерел енергії на скорочення викидів парникових газів.....	23
Оверченко Б.С., Гаврющенко І.Р., Олешко В.П. Оцінка рибогосподарського потенціалу київського водосховища в умовах довготривалого радіонуклідного навантаження.....	25
Гриневич А.В., Скиба В.В. Екологічна оцінка вуглецевого сліду та енергоефективності систем зовнішнього утеплення фасадів в умовах України.....	27
Гуменний Д.В., Безноско І.В. Видовий склад ендоефітної мікробіоти насіння <i>Solanum lycopersicum L.</i>	28
Прохорова О.В., Шулько О.П. Застосування безпілотних літальних апаратів для екологічного моніторингу стану агроландшафтів.....	31
Рудичева М.А., Шулько О.П. Вплив антропогенного навантаження на стан річки Притока.....	32
Худотеплова В.О., Безноско І.В. Частота трапляння фітопатогенних грибів роду <i>fusarium link</i> на волоті вівса посівного за різних технологій вирощування.....	33
Брицька О.В., Мацкевич В.В. Аутоекологія мікроклонального розмноження гортензії.....	35
Дмитревич А.С., Герасименко В.Ю. Екологічні проблеми річки Рось у сучасних умовах.....	37
Однорог К.О., Брицька О.В., Мацкевич В.В. Фактори впливу на ріст і розвиток сортів гейхери <i>in vitro</i> та <i>ex vitro</i>	38
Сорока К.О., Герасименко В.Ю. Водозаповнення ставів Білоцерківського району як фактор стабільності гідроекологічних процесів.....	40
Якимович М.В., Тертична О.В. Екобезпечні технології переробки побічної продукції тваринництва.....	41
Мосійчук М.М., Мацкевич В.В. Вплив спектру світла на прямий морфогенез регенератів ожини.....	43
Кравченко Ю.В., Безноско І.В. Методи моделювання сукцесії мікроорганізмів ґрунту внаслідок воєнних дій.....	44
Курінна Є.В., Грищенко В.П., Олешко В.П. Вплив кліматичних змін на рибні ресурси внутрішніх водойм.....	46
Устименко В.В., Перцьовий І.В. Проблеми управління відходами на території Білоцерківської міської територіальної громади Київської області та їх вирішення на сучасному етапі.....	47
Харченко Д.В., Романів В.П., Дишлок А.М., Гейко Л.М. Сучасні тенденції розвитку аквакультури в Україні та світі.....	49
Чалій Я.В., Захаров В.А., Олешко В.П. Вплив мікропластикового забруднення на репродуктивну функцію двостулкових моллюсків та перспективи біотехнологічних методів його нейтралізації.....	51
Чумаківський М.В., Бабань В.П. Переваги та недоліки використання біомаси для виробництва.....	